

In dit nummer:

**Mijn studententijd:
ds. D. Dunsbergen**
Pagina 3

**Een blik in de
TUA-bibliotheek**
Pagina 4 t/m 6

**Elsevier geeft TUA
gouden medailles**
Pagina 10

Connect

VAN DE RECTOR

'Heeft u ál die boeken gelezen?'

Bovenstaande vraag wordt vaak gesteld aan theologen die bezoekers tot hun studeerkamer toelaten. Als predikant kreeg ik die vraag vaak, als hoogleraar al minder omdat de mensen die ik nu ontvang meestal wel weten dat een groot deel van mijn boeken commentaren en naslagwerken zijn. Die lees je niet,

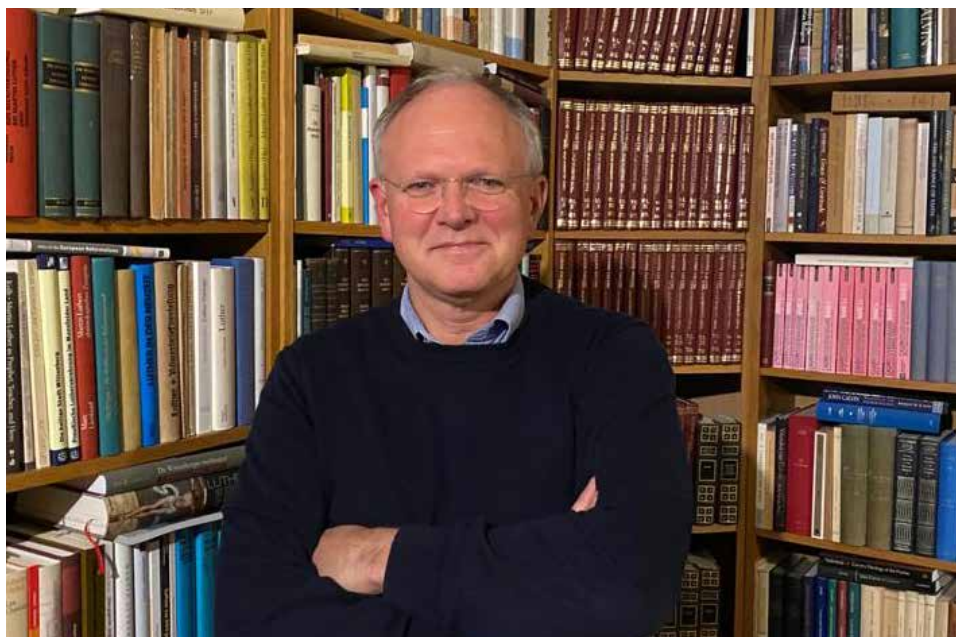
maar die gebruik je wel. De studeerkamer van de theoloog is als een werkplaats, en de boeken zijn het belangrijkste gereedschap.

Zo geldt dat ook voor de bibliotheek van de TUA. Dat is de afdeling waar het gereedschap staat en dat gereedschap wordt steeds

weer vernieuwd en uitgebreid. En daarvoor is geld nodig, veel geld zelfs, omdat boeken en vakbladen vaak duur zijn. De vervolgvraag kan zijn of het niet een keer genoeg is, en het antwoord is 'nee'. Het onderzoek van de Schrift, van de kerkgeschiedenis en van andere theologische vakken brengt steeds weer nieuwe resultaten aan het licht en die helpen ons tot een steeds beter verstaan van wat het Woord zegt, hoe we met het Woord in de kerk en daarbuiten moeten werken, hoe we omgaan met vragen van vandaag.

In de TUA-bieb, waarover u in dit nummer meer kunt lezen, hoeft niet alles aanwezig te zijn wat op theologische gebied verschijnt, maar de belangrijke uitgaven hebben we hard nodig. Ook hebben we steeds meer e-books en digitale data nodig. Het nut daarvan is in deze coronatijd wel weer gebleken. Goed gereedschap dus voor studenten en docenten, maar ook voor gemeenteleden en anderen die bij ons komen lenen. Nee, wij lezen niet alles wat er staat, maar we gebruiken wel alles!

Prof. dr. H.J. Selderhuis, rector

Meer dan goud

(Psalm 19: 11)

In 1848 begon in de Verenigde Staten de California Gold Rush. Er was goud gevonden in Coloma, Californië. In de jaren die volgden, kwamen rond de 300.000 mensen naar de goudvelden in de hoop dat ze geluk hadden en rijk zouden worden. Ze waren bereid om alles achter zich te laten en op een gevaarlijke reis naar Californië te gaan. Alles moest wijken voor de brandende goudkoorts.

In Psalm 19 gaat het over iets wat nog veel meer waard is dan goud. Na een loflied op de schepping met als middelpunt de zon in al zijn stralende gloed, gaat de psalm verder in vers 8. Hier begint een loflied op de wet van de HEERE. De Schepper van hemel en aarde is dezelfde als de Verbondsgod van Israël. Hij heeft Zijn wet aan Israël gegeven. Het is deze wet die zelfs nog

begerenswaardiger is dan zuiver, puur goud van de hoogste kwaliteit.

De Torah wordt in vers 8 tot en met 10 met zes verschillende uitdrukkingen aangeduid. Het is niet zomaar een serie regels, maar het is de onderwijzing van God voor het hele leven. De openbaring van de wet kun je niet losmaken van de openbaring van God Zelf. De gegeven bepalingen hangen samen met de aanwezigheid van God (vgl. Deut. 4: 7, 8). Deze heerlijke wet is volmaakt en herstelt de ziel (vs. 8). Zij geeft blijdschap en verlicht de ogen, zoals de zon het duister verlicht (vs. 7, 9). In de bepalingen leer je de wil van God kennen, die betrouwbaar en rechtvaardig is (vs. 10).

Dit alles maakt de wet van God zoeter dan honing en begerenswaardiger dan goud. Zijn onder-

wijs is alles waard. We ontdekken daarin Zijn vergevende liefde, Zijn verbondstrouw en hoe we daar gelovig op mogen reageren in ons hart en in ons leven. De dichter van Psalm 119, een psalm die één groot loflied op de wet van God vormt, zegt dat de wet uit de mond van de HEERE hem beter is dan duizenden stukken goud of zilver (vs. 72).

We kijken terecht met enige afkeuring naar die goudzoekers in het Californië van de negentiende eeuw. Hun hebzucht en verlangen naar rijkdom zorgde voor veel immoraliteit en wetteloosheid op de goudvelden. Velen stierven al tijdens de gevaarlijke reis en bereikten nooit hun doel. Toch mogen wij wel meer hebben van deze goudzoekers. De goudkoorts zorgde ervoor dat alles aan de kant moest voor hun zoektocht naar goud. Laten

wij uit verlangen naar de HEERE aan Zijn onderwijs de hoogste prioriteit geven. Als we in deze mijn schatten opdelven, maakt dat ons eindeloos gelukkig. In het naleven van Gods bepalingen ligt namelijk groot loon (vs. 12). Brandt ons hart van verlangen naar Gods Woord dat oneindig veel meer waard is dan goud?

Agenda

17 december 2020

Promotie N.C. Smits op een proefschrift over 'Plaatsbereiding. Verzoening in Christus bij Hans Joachim Iwand en Eberhard Jüngel'. Promotor is prof. dr. G.C. den Hertog.

22 januari 2021

Startsymposium ReCePP 'Wilhelmus à Brakel van 1700 tot 2020, van Nederland tot Azië'.

19 maart 2021

Studiedag 'Zo vinden wij elkaar. 450 jaar Synode van Emden en de kerk vandaag'.

20 maart 2021

Ambassadeursdag. TUA-ambassadeurs ontvangen tijdig een uitnodiging met programma.

9-10 juni 2021

Conferentie onderzoeksgroep BEST over 'The Nature and Logic of God's Love' (Engelstalig). Een publieksvriendelijke variant wordt 11 juni 2021 gehouden.

27-28 augustus 2021

Conferentie 'Education Formation and The Church II - Brokenness and grace in human formation' (Engelstalig), georganiseerd samen met de Theologische Universiteit Kampen.

Activiteiten vinden plaats **Deo Volente** en onder voorbehoud van coronamaatregelen. Meer informatie over deze en andere bijeenkomsten in de agenda op www.tua.nl.

Paspoort

Naam:	Peder van Vugt
Geboortedatum:	9 september 1999
Burgerlijke staat:	ongehuwd
Woonplaats:	Barendrecht
Kerkelijke thuisgemeente:	CGK Vlaardingen
Studiefase:	Master, admissiaal

Colofon

TUA Connect is het relatieblad van de Theologische Universiteit Apeldoorn. Het magazine wordt kosteloos toegezonden aan alle leden van de Christelijke Gereformeerde Kerken, overige relaties en geïnteresseerden.

Verschijsning

3 keer per jaar, oplage: 27.200 ex.

Redactie

Hans Bulten
Prof. dr. M.J. Kater
Jannemarie Vierbergen-Hakvoort
Johannes Visscher
Anja de With-Hoekman
Wilma van der Zande-de Roo

Redactieadres

Theologische Universiteit Apeldoorn,
redactie TUA Connect
Wilhelminapark 4
7316 BT Apeldoorn
Tel. 055-5775700
e-mail: connect@tua.nl

Adreswijzigingen

Leden van de CGK: Landelijk
Dienstenbureau, Postbus 334,
3900 AH Veenendaal
e-mail: adressenbeheer@cgk.nl
Overige: aan het redactieadres

Vormgeving, drukwerk en distributie

Drukkerij Holland, Alphen a/d Rijn

Giften

IBAN NL64INGB0005463945
t.n.v. TUA te Apeldoorn
RSIN-nummer: 820205941. Giften
aan de TUA zijn fiscaal aftrekbaar.

ISSN: 1877-0770

'Ik bewaar warme herinneringen aan de TUA'

Al heel jong wilde dominee D. Dunsbergen (63) in het Koninkrijk van God gaan werken, maar toch was het pas via allerlei omwegen dat hij in 1985 op de TUA terecht kwam. Onder andere dyslexie zat hem in de weg. Het plan was aanvankelijk om verpleegkundige te worden, maar 'er bleef onrust in mijn hart. De roeping werd zo sterk dat ik me gewonnen gaf en tegen de Here gezegd heb dat Hij me dan maar moest helpen. Dat heeft Hij gedaan!'

'Ik kwam als vrijgezel naar Apeldoorn. Bij het admmissie-examen werd mij als toen 28-jarige gevraagd waarom ik nog geen verkering had. Ik gaf aan dat ik de ware Jacoba nog niet was tegengekomen. De heren curatoren hadden er nog wel een paar in de aanbieding – een ontspannen moment op een spannend examen. Het was beslist niet mijn intentie om mijn "ware Jacoba" op de TUA tegen te komen, maar ik heb het niet kunnen ontlopen. Vanaf het eerste jaar heb ik met Alice Smit in de klas gezeten. In het derde jaar begon er iets te bloeien. Voor het eind van de studie zijn we getrouwd. En laat nou haar tweede naam Jacoba zijn', vertelt ds. Dunsbergen met een glimlach.

Maar er zijn ook minder vrolijke herinneringen. Het plotselinge overlijden van prof. Versteeg bijvoorbeeld. 'Een klap voor de hele school', aldus ds. Dunsbergen. En dan was er nog

medestudent Arno Hibbel, met wie hij vanaf het eerste jaar in de klas heeft gezeten. Op weg om als stagiair te gaan preken is hij samen met zijn vrouw omgekomen bij een verkeersongeluk. 'Deze twee gebeurtenissen onderstrepen de gebrokenheid van deze wereld en dat we soms stilvallen omdat we het "waarom" van de dingen niet kunnen begrijpen.'

Kunt u iets vertellen over wat u is bijgebleven van de docenten?
'Prof. Versteeg bijvoorbeeld was zeer voorkomend tegenover studenten. Bij een opmerking van een student die kant noch wal raakte, vond hij het toch "een interessante gedachte". Een bijzonder moment weet ik nog toen we als studenten voor enkele studiedagen in Dalfsen verbleven. Er was een bonte avond, waar ieder een bijdrage kon leveren. Prof. Versteeg opende de avond in een trui. Dat was op zich al bijzonder, want gewoonlijk

Ds. Dunsbergen in 1990 bij het slagen van zijn vrouw voor het kandidaatsexamen op de TUA. Op de achtergrond zijn de hoogleraren Van Genderen en Oosterhoff te zien.

liepen hoogleraren altijd in pak met stropdas en sommigen met bretels onder hun jasje. Hij hield een verhandeling over een stuk dat een student in de schoolkrant geschreven had. Hij benaderde het volgens de historische-kritische methode en gaf zo zijn exegese van het verhaal. Behalve dat het zeer hilarisch was, was het gelijk een voorbeeld van hoe je een tekst alles kunt laten zeggen wat je maar wilt.

Bij prof. Van Genderen dacht ik wel twee keer na voordat ik een vraag stelde, want die kon zo doorvragen dat je vastliep in je redenering. Wanneer hij bij dogmatiek over de eschatologie begon, leek het wel of we letterlijk een kijkje in de toekomst kregen. Aan het eind van het college moest je gewoon weer even landen

om met de dingen van alledag verder te gaan. De anekdotes die prof. Van 't Spijker vertelde, hadden zo'n pastorale inslag dat ik van de lessen die erin zaten nu nog steeds gebruik kan maken. Ook is mij zijn pastorale manier van omgaan met de kerkorde bijgebleven.

Hoofddocent Peels nam de colleges over van prof. Oosterhoff. Hij was nog jong, maar het college van hoogleraren vond het beter dat hij met "meneer" werd aangesproken. En zo geschiedde. Het Hebreeuws kwam bij hem tot leven. Prachtig – de vrucht ervan is in mijn prediking nog merkbaar.'

Ds. Dunsbergen zou zo nog wel uren door kunnen gaan. Over de hoge werkdruk van de hoogleraren ('wat werd en wordt er veel van hen gevraagd!'). Over Wilma, de rechterhand van alle hoogleraren die alles oploste en ieders vraagbaak was. Over de conciërge, dhr. Brouwer, die vaderlijk voor de studenten zorgde. 'Mede door deze mensen en doordat de hoogleraren ook benaderbaar waren, bewaar ik warme herinneringen aan de TUA. We waren diep geestelijk bezig, maar konden in een pauze ook onbedaarlijk lachen. Ik denk dat dat laatste soms ook wel even nodig was om de intensieve colleges te compenseren.'

Paspoort

Naam:	D. (Dik) Dunsbergen
Geboren:	6 december 1957 in Zeist
Burgerlijke staat:	Getrouwd met Alice Smit
Kinderen:	Joël (21) en Renée (18)
Studieperiode aan de TUA:	1985-1990
Standplaatsen:	Biezeling, Ermelo en Enschede-Oost

De bibliotheek: startpunt voor onderzoek en studie

Theologie is een wetenschap, die beoefend wordt door het bestuderen van de Bijbel en boeken die hierover geschreven zijn. Commentaren, boeken, tijdschriften en een database als ATLA (Atla Religion Database with AtlaSerials) zijn nodig om zelf verder te komen in denken en studeren. De TUA-bibliotheek is hierbij een centraal punt om theologische, wetenschappelijke informatie te vinden.

Ten eerste is dat te zien in de ondersteuning die de bibliotheek biedt aan de studenten om literatuur te vinden die ze nodig hebben voor hun schrijfopdrachten en scripties, en voor materiaal dat zij kunnen gebruiken voor de prediking en het pastoraat.

Ten tweede is de bibliotheek er voor promotiestudenten en andere onderzoekers,

die de collectie gebruiken als materiaal voor hun onderzoek.

De collectie van onze bibliotheek bestaat, naast een studiezaal vol Bijbelcommentaren en handboeken, grotendeels uit boeken over de Reformatie en alle onderwerpen en thema's die daar in de loop van de eeuwen uit voortgekomen zijn en nu

uit voortkomen. De Nadere Reformatie is een van de grootste thema's hierin. Met de oprichting van het ReCePP (Research Center Puritanism and Piety) zal nog meer ingezet worden op literatuur op het gebied van piëtisme en puritanisme.

De toegankelijkheid van de collectie is erg belangrijk. Wat heb je aan een grote verza-

Wat vinden gebruikers van de TUA-bibliotheek?

'Het is fijn om een plek te hebben in de studiezaal, waar de boeken voor het grijpen staan'

Als je jarenlang theologie studeert in Apeldoorn, kom je regelmatig in de TUA-bibliotheek om een boek te lenen. Maar als je aan het eind van de studie je masterscriptie mag schrijven, dan kom je er nog vaker. Ik ben bezig met het schrijven van een masterscriptie met als onderwerp: de hel in het Bijbelboek Mattheüs. Hoe wordt er over dit onderwerp geschreven door Mattheüs en welke beelden gebruikt hij daarbij? Interessant om me daarin te verdiepen. En ja, daar zijn veel boeken voor nodig die ik niet zomaar zelf in huis heb. Daarom is het mooi dat de TUA een uitgebreide bibliotheek heeft, met toegang tot (digitale) boeken, commentaren en andere Bijbels-theologische studies. Het is fijn om een plek te hebben in de studiezaal, waar de boeken voor het grijpen staan. Ook de hulp van de bibliothecaresse is daarbij heel behulpzaam. Als je iets nodig hebt en het niet kunt vinden, staat ze voor je klaar. Om niet te vaak naar de TUA te

hoeven, is het handig dat ook boeken geleend kunnen worden om mee naar huis te nemen. Het is duidelijk dat de bibliotheek zeer ondersteunend is voor de studie.

Sjors Bulten, admissiaal masterstudent, werkt aan een scriptie over de hel in het Bijbelboek Mattheüs

'De boeken en de internationale tijdschriften van de TUA hebben me veel te bieden'

In 2008 werd mij als predikant (PKN) emeritaat verleend en ging ik vanuit Hilversum in het vlak bij Apeldoorn liggende Vaassen wonen. Sindsdien kom ik met regelmaat naar de TUA-bibliotheek. Ik kom er omdat ik werk aan een commentaar op het Bijbelboek Exodus, in de serie 'De prediking van het Oude Testament'. Na de verschijning van de eerste twee delen (in 2007, respectievelijk 2015) ben ik nu bezig met de voorbereiding van het laatste deel. Dit karwei is een 'monnikenwerk', dat ik overigens graag verricht. Het vraagt uiteraard om zelfstandige bestudering van de Hebreeuwse teksten. Daarnaast verdiep ik me in publicaties van anderen. De boeken en de internationale tijdschriften van de TUA hebben me in dit opzicht veel te bieden. Wat het lenen van boeken betreft noem ik nog even de hulpvaardigheid van de bibliothecaris. Omdat ik niet van autorijden houd, maak ik soms gebruik van de mogelijkheid

om in Apeldoorn boeken uit de Kampense universiteitsbibliotheek af te halen en terug te bezorgen. Om kort te gaan: ik bezoek steeds met genoegen de bibliotheek van de TUA.

Dr. Bertus van 't Veld, emerituspredikant PKN, werkt aan een commentaar op het Bijbelboek Exodus

melting boeken waarvan niemand weet wat er staat en wat de inhoud is? Gelukkig is de TUA-collectie opgenomen in de WorldCat, een digitale catalogus waar iedereen toegang toe heeft. Hierin is te vinden welk materiaal in de TUA-bibliotheek aanwezig is en wat niet. Dat laatste is voor onderzoekers net zo waardevol als het eerste. Via diezelfde catalogus ontdekken ze dat een andere

bibliotheek op een bepaald thema/onderwerp meer of andere literatuur heeft.

Een goed bijgehouden catalogus is dan ook een groot onderdeel voor het werk in de bibliotheek. Bovendien leert de coronatijd dat niet alleen de fysieke collectie belangrijk is, maar ook de toegang tot digitale literatuur.

Voor e-books moet men betalen en ook andere digitale literatuur is vaak niet vrij beschikbaar. Daarbij zijn de databases, waarin deze literatuur te vinden is, erg kostbaar. Door samen te werken met andere theologische bibliotheken, zoals die van de TU in Kampen, de PThU en de John Smyth Library in Amsterdam, kunnen we gezamenlijk licenties betalen om toegang te krijgen tot belangrijke theologische databases. Deze samenwerking is daarin betekenisvol, omdat de TUA als kleine theologische bibliotheek zelf onvoldoende financiële middelen heeft om alle belangrijke theologische werken te kopen.

Zonder toegang tot een nauwkeurig gekozen collectie verdwijnt de ondersteuning voor studenten en onderzoekers in hun theologisch werk. Daarom is de bibliotheek het blijvende startpunt voor theologisch onderzoek.

Nikè van der Mijden-Groenendijk, bibliothecaris

'Ik gebruik de bibliotheek bij mijn onderzoek naar kerkelijke tucht'

De bibliotheek van de TUA is voor iedere fase van de studie van onschatbare waarde. Waar ik als bachelorstudent veelvuldig gebruik maakte van de studieplekken om – met name – reguliere tentamenliteratuur te raadplegen, is het belang van de bibliotheek in de loop van de studie alleen maar toegenomen. Momenteel ben ik als promovenda in dienst van de TUA om onderzoek te doen naar de hedendaagse omgang met en toepassing van de kerkelijke tucht. Niet alleen de collectie 'gewone' boeken (circa 55.000 titels) is daarbij onmisbaar, maar ook de minder zichtbare kant van de bieb: talloze digitale bestanden, artikelen en tijdschriftedities uit binnen- en buitenland zijn online toegankelijk ter inzage. Bovendien is het sinds enige tijd mogelijk om via de TUA boeken uit de collecties van de TU Kampen en de John Smith Library te Amsterdam te lenen. Deze boeken zijn na reservering eenvoudigweg af te halen of in te zien in Apeldoorn. Door deze bundeling van krachten is de collectie niet alleen in getalsmatig opzicht groter geworden, maar heeft ook daadwerkelijk een verbreding van het aanbod plaatsgevonden. Zo maak ik voor mijn onderzoek onder meer dankbaar gebruik van de beschikbare literatuur over methodologie en praktijkonderzoek uit bovengenoemde bibliotheken. Het rondsnoeren in de bibliotheek of online catalogus is niet alleen een nuttige, maar ook een aangename bezigheid!

Tineke Boele-Noort MA, promovendus kerkrecht, doet onderzoek naar de hedendaagse omgang met en toepassing van de kerkelijke tucht

'Ik voel me bevoorrecht met zoveel literatuur direct beschikbaar'

Het is een genoegen om in 'het vooronder' (mijn term), een apart keldervertrek aan de TUA, op gezette tijden aan mijn onderzoek te werken. Tussen de bedrijven door kan ik perioden van studie besteden aan de analyse van de wellicht moeilijkste teksten van het Oude Testament: de volkenprofetieën van Jeremia 46-51. Het is de bedoeling dat over het laatste deel van het boek Jeremia een wetenschappelijk Bijbelcommentaar in een internationale reeks verschijnt (Historical Commentary on the Old Testament, uitgegeven door Peeters, Leuven). Bij deze exegese 'kruip' ik door de teksten heen. Ik ben al heel tevreden als ik na een of twee dagen studie mijn commentaar op één Bijbelvers heb kunnen afronden. Per tekst heb ik een veelheid van literatuur nodig: grammatica's, theologische woordenboeken, commentaren, tekstuitgaven van oude Bijbelvertalingen, specialistische boeken en artikelen. In elk geval veel meer dan ik in mijn thuisbibliotheek heb staan. Met veel genoegen maak ik daarom ruimschoots gebruik van materiaal uit de studiezaal en de bibliotheek van de TUA, allemaal dicht bij de hand, om stap voor stap verder te komen. De uren vliegen dan om, in het vooronder. Ondertussen voel ik me een bevoorrecht mens, om met zoveel literatuur direct beschikbaar, mijn tijden te mogen wijden aan de intensieve bestudering van dit zo bijzondere deel van Gods Woord.

Prof. dr. H.G.L. Peels, hoogleraar Oude Testament, werkt aan een wetenschappelijk Bijbelcommentaar op het laatste deel van het boek Jeremia

Bibliotheek-weetjes

De collectie van de TUA-bibliotheek heeft een omvang van **ruim 56.000 items**.

De **catalogus** van deze collectie is voor iedereen toegankelijk via <https://www.tua.nl/nl/bibliotheek>

In bezit van bibliotheek:
 Bibliotheken wereldwijd
 Libraries in the Netherlands
 TU Kampen / TU Apeldoorn / John Smyth Library Amsterdam
 TU Kampen
 TU Apeldoorn
 John Smyth Library
 Theological Repository

Onze collectie is te vinden door uw zoekactie te verfijnen op **TU Apeldoorn**.

Masterscripties en proefschriften van de TUA zijn te vinden in het **Theological Repository**, waar van het merendeel de volledige tekst beschikbaar is.

Een groot aantal brochures van de TUA-bibliotheek is gedigitaliseerd en te lezen in **Delper** ('Protestants debat in Nederland 1840-1940') en **Digibron**.

Er zijn boeken in de **Koreaanse** taal in de TUA-collectie, waaronder publicaties van prof. W. van 't Spijker, prof. H.J. Selderhuis en prof. H.G.L. Peels.

De bibliotheek heeft een collectie van de **Stichting Studie Nadere Reformatie** in bruikleen.

Via **Pietas Online** is veel literatuur te vinden op het gebied van de Nadere Reformatie (<http://www.ssnr.nl/pietas>)

In de kluis bevinden zich ruim **2.900 Oude Drukken** vanaf het jaar 1549 tot 1899.

Deze kluis bevat ook een gecensureerde, handgeschreven brief van **Hendrik de Cock**, die hij vanuit de gevangenis stuurde aan zijn vrouw.

De bibliotheek heeft 135 betaalde en niet-betaalde **tijdschriftabonnementen**, waarvan de nummers bij binnenkomst door bibliotheek medewerker Anna-Maria Buitink geregistreerd worden.

Er bestaat een boekenservice, waarbij studenten en medewerkers van de TUA boeken uit de bibliotheken van de TU Kampen en de John Smyth Library in Amsterdam kunnen reserveren. Deze boeken worden één keer per week verstuurd.

Hartelijk dank voor alle giften voor de bibliotheek!

2018 € 22.037,-

2019 € 18.000,-

2020 € 4.699,- (eerste halfjaar)

Dit zijn de opbrengsten van uw financiële betrokkenheid bij het werk van de TUA-bibliotheek. Wij danken u hier heel hartelijk voor! Zowel de vaste donateurs als mensen die een losse gift geven of ons steunen via de collecte in de kerk. Wilt u ons blijven steunen?

Ook donateur worden?

Vult u dan de machtigingskaart in die bij deze TUA Connect zit en stuur hem in een gesloten envelop terug naar het antwoordnummer van de TUA. U steunt daarmee het theologisch onderwijs en onderzoek dat dankzij de TUA-bibliotheek kan plaatsvinden.

Het beste van de TUA in één master

Theologie die relevant is voor je werk

Master Herbronning Gereformeerde Theologie

Deeltijd

Theologische Universiteit Apeldoorn

- **Interdisciplinair:** interactie tussen de theologische disciplines en jouw beroepspraktijk
- **Toelating:** minimaal WO-bachelor nodig, vraag naar de voorwaarden
- **60 EC** in 2 of 4 jaar
- **Programma met keuzemodules**
 - Het hart van de gereformeerde theologie
 - Bijbellezen in de 21e eeuw
 - Christelijke wijsheid in praktijken van leiderschap
 - Vrijheid, recht en gerechtigheid

www.tua.nl

TUA start nieuwe master: gereformeerd, praktisch, toegankelijk

Voor iedereen die altijd al op academisch niveau iets heeft willen doen met theologie, heeft de TUA goed nieuws: in september 2021 start de master 'Herbronning Gereformeerde Theologie' / 'Living Reformed Theology'. De master van 60 studiepunten kan in deeltijd of voltijd gevolgd worden, en heeft een unieke insteek.

De master is interdisciplinair opgezet. De verschillende theologische disciplines, zoals Oude Testament en praktische theologie, worden met elkaar in contact gebracht. Maar ook de huidige of beoogde (beroeps)praktijk van de deelnemende studenten wordt geactiveerd. De leervraag van de student is leidend. Dat kan een praktische of meer theoretische vraag zijn.

Het begint allemaal met een inleidende module over het hart van de gereformeerde theologie, waarna keuzemodules volgen: over christelijk leiderschap, Bijbellezen in de 21e eeuw, en vrijheid, recht en gerechtigheid. Om toegelaten te worden tot de master, is minimaal een WO-bachelor nodig; niet noodzakelijk een theologische bachelor. Prof. dr. A. Huijgen, dean van de master Herbronning Gereformeerde Theologie: "Deze master is ontworpen voor studenten die in korte tijd een diepteboring in de gereformeerde theologie willen doen. We hebben het beste wat de TUA te bieden heeft, samengebracht in een interdisciplinair programma. Bijbel, theologie, geschiedenis en beroepspraktijken worden met elkaar in gesprek gebracht."

Meer informatie over deze nieuwe master is te vinden op tua.nl onder het kopje Onderwijs.

Een dag meelopen op de TUA?

Denk je er over na of een studie theologie iets voor je is? Heb je besloten theologie te gaan studeren maar weet je nog niet waar? Ben je gewoon nieuwsgierig naar hoe het er aan onze universiteit aan toegaat? Dan ben je welkom om een dag mee te komen lopen met de colleges! Je kunt dan zien wat het onderwijs aan de TUA inhoudt, hoe het gegeven wordt en waar de accenten liggen. Je kunt de sfeer proeven en kennismaken met studenten en hoogleraren. Er is voldoende gelegenheid en ruimte om je vragen te stellen en te spreken met de studieadviseur.

Een dag als gast de colleges volgen, kan op dinsdagen, donderdagen en vrijdagen in de collegeperiodes. In 2020/2021 zijn de collegeperiodes D.V. als volgt:

Blok 2 – 9 november t/m 18 december 2020

Blok 3 – 1 februari t/m 12 maart 2021

Blok 4 – 19 april t/m 4 juni 2021

Reken op een dag van 09.00 uur tot in de loop van de middag. Heb je er zin in gekregen? Meld je aan met het aanmeldformulier op tua.nl!

N.B. Op het moment van samenstellen van de kopij voor deze TUA Connect worden de colleges fysiek in Apeldoorn gegeven. Het kan echter zijn dat de overheidsmaatregelen met betrekking tot het coronavirus worden aangescherpt en dat de colleges online gegeven moeten gaan worden. Ook dan is meelopen mogelijk. Houd de website in de gaten voor de laatste stand van zaken!

RO MUZIEK PODIUM

DOE MEE!

Heb jij een muziektalent dat nog ontdekt moet worden?

Schrijf je snel in en doe mee aan RO Muziekpodium

Ga voor meer informatie naar www.reformatischeomroep.nl/auditie

'Ik kan nu al niet wachten op de Graduate Week van volgend jaar!'

Eind augustus 2020 werd aan de TUA voor de tweede keer een zogenaamde Graduate Week gehouden: een week waarin onze promovendi bij elkaar komen voor inspiratie en begeleiding bij hun promotietraject. Een van de deelnemers was Chris Baker, die vanuit de Verenigde Staten de online bijeenkomsten volgde. Hij schreef een terugblik.

Vorige week was mijn tweede Graduate Week voor mijn PhD-programma in Apeldoorn. Vorig jaar was het de eerste keer dat de TUA zo'n programma aanbood en toevallig was dat ook de eerste keer dat ik eraan deelnam.

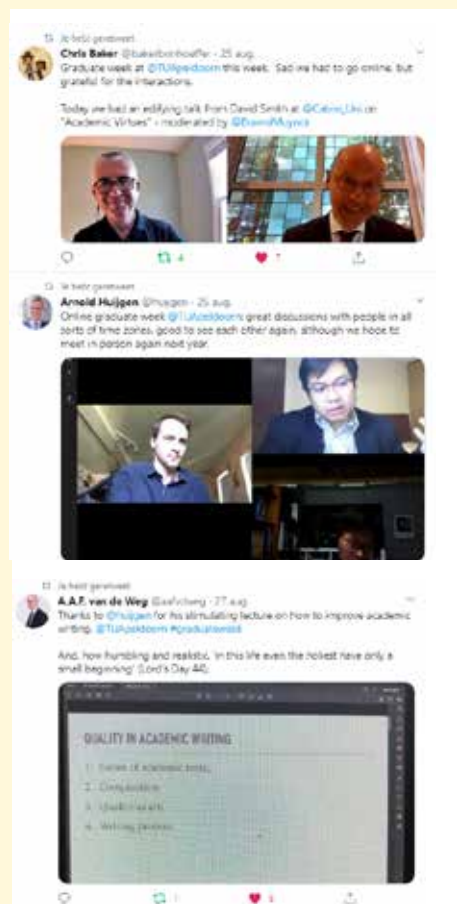
Plenaire bijeenkomsten

De eerste spreker was prof. dr. David Smith van Calvin University. Hij sprak over academische deugden, gezien door de lens van het lezen, kennen en schrijven. Met betrekking tot 'lezen' noemde hij enkele boeken die ik niet heb gelezen, maar waar ik graag een blik op zou werpen, zoals Paul Griffiths' *Religious Reading*. Griffiths heeft het over religieus en consumerend lezen, waarbij het eerste gekenmerkt wordt door een langzaam, zorgvuldig en eerbiedig lezen, met transformatie als doel. Het consumerend lezen spreekt voor zich – en natuurlijk is er tussen deze twee polen een spectrum.

Zijn bespreking over 'weten' ging over het onderscheid tussen de ondeugd van curiositas (nieuwsgierig eindeloos nieuwe dingen willen weten) en de deugd van studiositas (maat in het willen weten). Daar het raakt aan de motivatie voor het zoeken van kennis, is dit voor een academicus altijd een veroordeelend onderwerp!

Smith sprak ook over 'schrijven' – maar hier verschuif ik naar de lezing die mijn begeleider, prof. dr. Arnold Huijgen, gaf over best practices voor academisch schrijven. Dat was erg praktisch en nuttig. In dit stadium van mijn werk helpt het mij enorm om te horen hoe andere academici hun onderzoek en schrijven organiseren. Met name viel de focus op het duidelijk en beknopt schrijven, en, in het bijzonder, het zo schrijven dat elke paragraaf één idee uitdraagt, waarbij de eerste en de laatste zin het belangrijkste punt overbrengen.

Ik heb ook geprofiteerd van de lezing van prof. dr. Bram de Muynck over citeren (hoewel het een beetje een droog onderwerp was voor zes uur 's ochtends, maar dat kwam

Enthusiaste reacties op Twitter naar aanleiding van de Graduate Week.

door het tijdsverschil). Bij de laatste plenaire bijeenkomst was een Nederlandse filosoof van de Vrije Universiteit Amsterdam uitgenodigd, prof. dr. ir. Jeroen de Ridder. Hoewel de lezing van De Ridder goed was, kon ik weinig voeling met het door hem ingebrachte probleem krijgen, aangaande de relevantie van onderzoek tijdens een pandemie.

Besprekingen

De andere vruchtbare dimensie van deze week was de discussie met medepromovendi. Hoofdzakelijk bespraken wij elkaars teksten, wat mij zeer geholpen heeft. Ik ben er namelijk niet aan gewend om mijn teksten te laten bespreken en bekritisieren – mede omdat ik geen scriptie hoefde te schrijven voor mijn master. Ik bevind me nog in een rommelige beginfase van mijn ideeën, maar mijn medestudenten kwamen met frisse vragen. En hoewel de vragen soms basaal waren (zoals 'wat bedoel je met "psychologie"?'), kwamen ze op zeer behulpzame wijze tot de kern van mijn

voorstel en de aanpak van mijn scriptie. Het bespreken van andermans teksten is altijd interessant. De TUA is een wat kleinere universiteit in de gereformeerde traditie, en dus schrijven de meeste studenten vanuit de gereformeerde theologie. Ondanks het feit dat ik als kind van een dominee ben opgegroeid in de Christian Reformed Church, is het grootste deel van deze theologie voor mij relatief onbekend, en zeker op dit hoge technische niveau. Mijn werk over Bonhoeffer is eigenlijk een buitenbeetje ten opzichte van de meeste promotiethema's. Maar de studenten zijn uiteraard heel slim en daarom hoor ik hun inzichten en vragen graag – en word ik altijd herinnerd aan wat ik nog weet over de gereformeerde traditie vanuit mijn jonge jaren: dat die vaak gekenmerkt wordt door een aanzienlijke intellectuele nauwgezetheid. Ik denk dat de Christelijke Gereformeerde Kerken op het gebied van de intellectuele bijdrage boven zichzelf uitstijgen, ondanks het feit dat het voor buitenstaanders wat duister kan lijken als het gaat om zaken als de finesses van de predestinatie. Twee studenten hebben onlangs het schrijven van hun proefschrift afgerond aan de TUA (een uit Zuid-Korea en een uit Indonesië), en ze deelden hun ervaringen met het promotietraject. Mij interesseerde het doel van een van hen om slechts honderd woorden per dag te schrijven. Het lijkt zo weinig, maar in drie jaar tijd heb je een volledige dissertatie wat betreft het aantal woorden (de redactie daargelaten). Misschien moet ik dit eens proberen.

Ik kan nu al niet wachten om terug te gaan naar Apeldoorn voor de Graduate Week van volgend jaar. De persoonlijke interacties, de vreugde van het reizen en de nieuwe ervaringen, het heerlijke eten, de gastheren, alsook de opwinding van het samen die collegiale band te krijgen om als ontluikende academici ergens deel van uit te maken, het is allemaal niet digitaal vervangbaar. Dus, hoewel het een goede week was en mijn voortgaande werk er profijt van heeft gehad, kijk ik uit naar nog meer, over een jaar!

Chris Baker, promovendus. Onderwerp onderzoek: zelfkennis in de theologie van Dietrich Bonhoeffer

Nieuwe benoemingen: dr. G.A. van den Brink en dr. P.L. Rouwendal

Per 1 september 2020 zijn dr. G.A. van den Brink en dr. P.L. Rouwendal benoemd aan de TUA. Beiden zijn aangesteld voor een omvang van 0,2 fte, respectievelijk als wetenschappelijk medewerker kerkgeschiedenis en docent methodologie.

Dr. P.L. Rouwendal

Wilt u kort iets over uzelf vertellen?

Ik ben geboren in 1973 en heb theologie gestudeerd in Utrecht. Ik ben gepromoveerd aan de VU in Amsterdam. De titel van mijn proefschrift was *Predestination and Pictet* (over uitverkiezing en prediking). Ik ben geassocieerd onderzoeker aan de Theologische Universiteit Kampen en ben uitgever van *Brevier* en *Summum Academic Publications*.

U bent aangesteld als docent methodologie. Waar is zo'n docent voor nodig?

Theologen zijn erg inhoudelijk gericht. Ze zijn doorgaans ook persoonlijk zeer betrokken op het onderzoek dat ze doen. Die twee dingen vormen de kracht van veel theologen, maar tegelijk zijn het ook twee valkuilen. Door te sterk op de inhoud te focussen is er wel eens te weinig aandacht voor de academische voorvragen: wat zijn criteria voor goed onderzoek? Hoe formuleer je een goede onderzoeksvraag? Hoe voer je wetenschappelijk onderzoek op een verantwoorde manier uit? Hoe geef je vorm aan een scriptie, een leesverslag, een paper? Hoe selecteer je bronnen? Hoe evalueer en selecteer je de informatie die in je onderzoek een plaats moet krijgen? Hoe trek je op de juiste manier conclusies? Dat soort dingen gebeuren meestal intuïtief. Vaak gaat dat wel goed, maar vaak kan het ook beter, en soms gaat het echt fout. Ook de persoonlijke betrokkenheid kan tot problemen leiden, als een onderzoeker te zeer betrokken is om objectief te blijven en vooral zijn of haar reeds gegeven antwoord wil bevestigen met onderzoek. Maar zo'n onderzoek is dan niet meer wetenschappelijk te noemen.

En u wilt daar dus verbetering in aanbrengen. Wat zijn uw plannen? Wat hoopt u te bereiken?

Ik wil proberen de studenten zich bewust te maken van hun eigen betrokkenheid op een onderwerp, en ze gereedschap aanreiken en vaardigheden aanleren om goed onderzoek te doen en het resultaat op een goede manier op papier te krijgen. Op dit moment (najaar 2020, red.) zit ik in een verkennende fase. Ik denk dat ik al een behoorlijk beeld heb van wat er gebeuren moet. Dat ga ik uitwerken in concrete colleges en opdrachten. In januari hoop ik met colleges te beginnen voor de eerstejaars. De komende jaren wordt de leergang verder uitgerold. Studenten uit hogere jaren probeer ik op een andere manier te begeleiden. Dat is nog niet concreet. Misschien in werkgroepen, of anders individueel op verzoek van een student zelf of van een docent.

En? Hebt u er zin in?

Mijn eerste contacten met collega's en studenten zijn me goed bevallen! Ik hoop dat ik een bijdrage kan leveren aan de verbetering van de kwaliteit van het onderzoek.

Dr. G.A. van den Brink

Wie is dr. G.A. van den Brink?

Aanvankelijk heb ik een aantal jaren diergeneeskunde gestudeerd. Toen ik Gods roeping heb ervaren, ben ik theologie gaan studeren in Utrecht. Ik ben er afgestudeerd in de Wijsgerige Theologie, en nog steeds boeit alles me wat er op het snijvlak van theologie en filosofie plaatsvindt.

Sinds 2010 ben ik gemeente-predikant geweest in de hersteld hervormde gemeente te Rotterdam. Ik combineerde dat met een

promotieonderzoek. In 2016 ben ik gepromoveerd aan de ETF in Leuven en de VU in Amsterdam. Tweeënhalf jaar geleden, mei 2018, heb ik een hartstilstand gehad, waarvan ik – als het om mijn hart gaat – gelukkig volledig ben hersteld. Helaas heb ik er wel enige hersenschade door opgelopen, waardoor ik het werk in de gemeente niet langer kon doen. In juni 2020 is mij daarom emeritaat verleend. Gelukkig kan ik nu werkzaam zijn in Gods Koninkrijk door me (al is het in deeltijd) in te zetten voor de Luther Heritage Foundation en de TUA.

Wat gaat u precies doen op de TUA?

Als wetenschappelijk medewerker ben ik betrokken bij diverse wetenschappelijke projecten. Allereerst is dat de kritische uitgave van de *Politica Ecclesiastica* van Gisbertus Voetius. Ik geef leiding aan dit project, waarbij Voetius' vier kloeke delen over het gereformeerde kerkrecht in een nieuwe editie verschijnen. Verder neem ik deel aan het internationale project rondom de acta en documenten van de Synode van Dordt. Ook TUA-promovendus Gerard Bosker is daarbij betrokken. Er is hier sprake van 'wetenschappelijke crowdfunding': heel veel mensen wereldwijd dragen allemaal een steentje bij, om zo dit grootse en omvangrijke project mogelijk te maken. Verder neem ik deel aan het promovendiberaad, heb ik pas enkele colleges gegeven over de dialoog van de gereformeerde theologie van het cartesianisme (de filosofie van René Descartes, red.), en ook hoop ik met enige regelmaat in wetenschappelijke tijdschriften te publiceren.

Wat hebben we daaraan?

Ik doe mijn wetenschappelijke werk in samenhang met mijn werk bij de Luther Heritage Foundation. Het vertalen van Luther geeft namelijk ook wetenschappelijke spin-off. Kerkhistorisch onderzoek is uiteraard als zodanig al heel interessant, maar het is ook nodig voor de gesprekken en debatten van deze tijd. Kennis van de kerk- en dogmageschiedenis helpt ons op allerlei manieren: we kunnen dankbaar gebruikmaken van de denkkraft van onze voorgangers, we ontdekken dat de traditie beslist niet zo monolithisch is als we dachten, en we beseffen dat we – hoe waardevol de standpunten uit het verleden ook zijn – in onze eigen tijd toch onze eigen antwoorden moeten formuleren.

Elsevier geeft TUA gouden medailles

Begin oktober 2020 verscheen Elsevier Beste Studies 2020. Weekblad Elsevier heeft in een vergelijkend onderzoek het Nederlands hoger onderwijs onder de loep genomen. De TUA-bachelor en –master eindigden daarbij allebei op de eerste plaats in de categorie ‘theologie’. Omdat onze opleidingen al minstens drie jaar bij de top horen, kregen ze allebei een gouden medaille toegekend.

Elsevier keek met name naar de tevredenheid van de studenten. Het percentage tevreden tot zeer tevreden TUA-studenten is voor de bachelor 93%. Dit betreft een gemiddelde. Over onze docenten is 100% van de bachelorstudenten tevreden tot zeer tevreden. Ook de organisatie en communicatie komen goed uit de bus: 96% is hierover tevreden tot zeer tevreden. De

inrichting van de bachelor theologie krijgt een score van 97%, de toetsing 96% en het onderwijs 90%. Het laagst scoorden de faciliteiten, maar altijd nog met een (zeer) tevredenheidspercentage van 81%.

Ook onze master verscheen op de eerste plaats en werd daarbij voorzien van eveneens een gouden medaille. 100% van de masterstudenten op de TUA is tevreden tot zeer tevreden over zowel de inrichting van de opleiding als over de toetsing. 98% van hen is tevreden tot zeer tevreden over de docenten en de organisatie en communicatie. Het onderwijs en de faciliteiten scoorden achtereenvolgens 88% en 76%. Gemiddeld voor alle onderzochte aspecten is 93% van onze masterstudenten tevreden tot zeer tevreden.

Gerben na stage: ‘Ik heb geleerd dat er naast de collegezaal ook nog een kerkzaal is’

De TUA-bachelor is met ingang van 1 september 2019 vernieuwd, en is nu dus bezig aan zijn tweede jaar. De grootste wijziging in het tweede studiejaar is toch wel de stage die voor alle studenten toegevoegd is aan het programma. Ook ik mag dit jaar stage lopen. Dat doe ik in de CGK van Harderwijk. Dominee W.N. Middelkoop is daar predikant en ik mag onder zijn hoede een aantal werkzaamheden uitvoeren. Vanuit de universiteit is er een aantal opdrachten gegeven die in de praktijk uitgevoerd moeten worden, bijvoorbeeld het bijwonen en geven van een aantal catechisatielessen. Ook is het de bedoeling dat de student een aantal pastorale gesprekken meemaakt en er ook een aantal zelfstandig gaat voeren. Verder moeten er wat observaties verricht worden. Dat zijn de opdrachten die wat meer papierwerk opleveren.

Afgelopen tijd mocht ik al iets van dit alles beleven. Ik ben tweemaal afgereisd van Apeldoorn naar Harderwijk om eens te kijken bij de catechisaties. Ik mocht bij drie

groepen meekijken: in de leeftijdscategorie 14-16 jaar, 18+, en bij de belijdeniscatechisatie. Ik vond het mooi om te zien dat er openheid in de groep was. Er werden mooie (persoonlijke) dingen met elkaar gedeeld. Ik kreeg een blik in de wereld van jongeren en kwam er achter welke vragen jongeren kunnen hebben. Ik merk dat ik, nu ik theologie studeer, me soms zo met theorie bezighoud dat ik weleens de praktijk uit het oog verlies. Ik heb geleerd dat er naast de collegezaal ook nog een kerkzaal is. In de kerkzaal stelt men vaak andere vragen dan in de collegezaal gesteld worden. Dat was voor mij een leerzaam moment. Er werden ook vragen gesteld die mij weer aan het denken zetten. Waarom doen we bepaalde zaken eigenlijk zus of zo? Het was alsof ik zelf weer in de catechisatiebank zat.

Het is prachtig om te zien hoe de Heere ook in de harten van jongeren werkt en dat je ook iets voor hen kan betekenen. Je mag een instrument zijn in Zijn hand en dat is het mooiste wat er is!

Gerben Glasbergen, tweedejaarsstudent (admissiaal)

Deelnemer cursus Kerkelijk Onderwijs: 'Ik zie ernaar uit om het geleerde in praktijk te brengen'

Op woensdagmorgen 7 oktober reed ik vanuit de pastorie in Polsbroek naar Apeldoorn voor de eerste dag van de Mastercursus Kerkelijk Onderwijs. De deelnemersgroep bestond uit een combinatie van enkele studenten van de TUA, catecheten, en predikanten in het kader van de nascholing (Permanente Educatie). Mijn motivatie om me voor deze cursus in te schrijven is een stukje belangstelling voor de catechese, Bijbelkring en vooral wat kan ik doen zodat de overdracht van Bijbels onderwijs ook landt. Bovendien is het altijd leuk om collega's en anderen te ontmoeten – ook al is dat vanwege de coronaregels op een afstand van anderhalve meter – om vervolgens te ontdekken dat de wereld weer klein is.

Onderwerp van de cursus is 'kerkelijk onderwijs'. De opzet van deze eerste dag was een mix van bezinning en training. Na de kennismaking, opening en toelichting op het programma volgde de bespreking van een door een van de deelnemers van tevoren toegestuurde preek over Psalm 68. Aan de hand van enkele vragen analyseerden we de preek. Belangrijke vragen hierbij zijn: welke doelgroep heb je voor ogen? Hoe spreek je ze aan? Wat veronderstel je dat de gemeente weet? Hierbij zijn taalgebruik, de voorbeelden die je geeft en het gebruiken van verbindingswoorden belangrijk.

Daarna volgde een lezing en training over 'observeren' en 'indirect communiceren'. Bij observeren werd een pleidooi gehouden om dan niet alleen ogen en oren te gebruiken, maar ook je 'hart' ('Ik heb het idee dat niet iedereen me begrijpt... vertel eens, waar ligt het aan?' of 'Ik merk dat wat ik nu vertel jullie raakt.'). Op 'hartsniveau' uitgesproken woorden worden gehoord en onthouden!

Als het om de communicatie gaat, werd ons gewezen op het belang van indirecte communicatie ('Wat zien jullie?'). Geef dat een grotere plaats. Hierbij werd het beeld gebruikt van samen uit een venster kijken. Dit doet ook recht aan de diversiteit ('Iedereen kan meedoen') die er in de groep is. Vervolgens kun je ze wijzen op iets waar ze zelf niet op gekomen waren en je hen graag mee wil geven. Om vervolgens over te gaan tot directe communicatie ('Waar sta jij nu?').

Na de lunch volgde nog een gesprek over onze visie op kerkelijk onderwijs. Onder leiding van enkele studenten werden de anderen bevrraagd op hoe zij tegen kerkelijk onderwijs aankijken. Ten slotte evalueerden we de dag. Welke van onze leervragen zijn beantwoord en welke staan nog open?

Ik kijk met voldoening terug op de eerste dag en zie ernaar uit om het geleerde in praktijk te brengen. En ook zie ik weer uit naar het vervolg. Hopelijk kan dit in verband met alle aangescherpte coronamaatregelen – al is het met een mondkapje voor – doorgang vinden.

Ds. C. Boele

V.l.n.r. ds. C. Boele, cursusdeelnemer, en ds. L. Snoek, docent catechetiek.

Benieuwd naar drukwerk
op papier van restafval?
#duurzaam #biobased

Voor advies op maat

Herrejan Veenema

Magazijnweg 8, Alphen a/d Rijn

t: 0172 - 432 297

e: herrejan@drukkerijholland.nl

Grootformaat offsetdruk,
digital print & afwerking
in eigen huis.

Partner in duurzaam
ondernemen

Sinds 1925

Onderzoeksinfrastructuur voor religiestudies RESILIENCE is klaar om te beginnen

Dertien academische instellingen, waaronder de TUA, uit elf landen werken aan de voorbereiding van een permanente Europese onderzoeksinfrastructuur voor religiestudies, genaamd RESILIENCE. In september 2020 hebben deze instellingen een aanvraag ingediend om deel te nemen aan de ESFRI Roadmap 2021, waarbij de afkorting staat voor European Strategy Forum on Research Infrastructures. Als RESILIENCE in de Roadmap 2021 wordt opgenomen, betekent dit dat de partners vrij snel met de voorbereiding van de infrastructuur kunnen beginnen.

Gezien de toenemende belangstelling voor onderzoek naar religiestudies en het groeiende belang van deze studies, richt RESILIENCE zich op het beter toegankelijk maken van kennis op het gebied van religie. Tegelijkertijd is een instrumentarium nodig om deze kennis beschikbaar te stellen, te interpreteren en te hanteren. RESILIENCE voorziet in deze behoefte door het bouwen van een permanente Europese infrastructuur voor religiestudies.

De geschiedenis van RESILIENCE gaat terug tot 2014, waarbij de partners voortbouwden op tradities van de deelnemende instellingen. Sinds september 2019 werken de partners aan de aanvraag voor deelname in de ESFRI Roadmap 2021. Er is een ontwerp gemaakt voor de toekomstige infrastructuur, de diensten zijn gedefinieerd, tevens zijn een budget en bestuursmodel opgesteld, wat feitelijk betekent dat de onderzoeksinfrastructuur klaar is om te beginnen.

Kenmerkend voor het ontwerp is dat op unieke wijze fysieke en digitale kennis met elkaar verbonden zijn: RESILIENCE ondersteunt haar gebruikers bij het vinden, verwerken en delen van deze kennis. Hoe-

wel met name wetenschappers gebruik zullen maken van de onderzoeksinfrastructuur, kunnen ook anderen die betrokken zijn bij religieuze thema's zoals bibliothecarissen, beleidsmakers en vertegenwoordigers van religieuze gemeenschappen er hun voordeel mee doen.

De permanente onderzoeksinfrastructuur zal minimaal 34 jaar bestaan. Het budget wordt geschat op ongeveer 318 miljoen euro. 80% van dit bedrag zal door de partners zelf worden ingebracht via bijdragen in natura, die meestal bestemd zijn voor diensten op het gebied van fysieke toegang, zoals het verlenen van toegang tot collecties en het mogelijk maken van studiebeursverblijven.

Prof. dr. H.J. Selderhuis, rector van de Theologische Universiteit Apeldoorn: 'De TUA is er trots op deel uit te maken van RESILIENCE omdat het ons een fantastische kans biedt om met onze middelen en expertise bij te dragen aan het fascinerende gebied van religiestudies, en profijt te hebben van de voordelen van actieve betrokkenheid bij deze unieke Europese onderzoeksomgeving.'

Meer informatie over RESILIENCE is te vinden op: <https://www.resilience-ri.eu/>

RelReSearch gelanceerd: een nieuw zoekinstrument voor onderzoekers in religiestudies

RelReS (Research Infrastructure on Religious Studies, de onderzoeksinfrastructuur voor religiestudies waarin de TUA een prominente rol speelt) lanceert RelReSearch, een geïntegreerde onderzoeksdatabase voor religiestudies. De databank combineert belangrijke collecties van verschillende Europese instellingen en biedt religiewetenschappers zo een nieuw zoekinstrument en betere toegang tot bronnen.

RelReSearch, een geïntegreerde onderzoeksdatabase, helpt wetenschappers bij het zoeken naar gegevens, afkomstig van verschillende Europese instellingen, vanaf één enkele plaats. Tegelijkertijd stelt de onderzoeksdatabase minder zichtbare

datasets beschikbaar voor een breder publiek. Het doel van RelReSearch is om zoveel mogelijk gegevens te integreren en beschikbaar te maken op één platform. Het ontwerp van dit platform is gebaseerd op de behoeften van onderzoekers. De databank kan ook materiaal publiceren dat momenteel alleen op lokale netwerken of pc's wordt gehost. RelReS is van plan zoveel mogelijk gegevens uit (academische) bibliotheken en onderzoeksdatabanken te importeren en zo het nut van de dienst steeds meer te vergroten.

De databank is toegankelijk via: <https://reiresearch.eu>

Het nieuwe A-jaar

We mochten aan het begin van dit studiejaar een mooie groep eerstejaarsstudenten verwelkomen. Dit zijn onze nieuwe studenten:

Van deze 17 studenten komen er 8 uit de Protestantse Kerk in Nederland, 3 zijn Hersteld Hervormd, 2 zijn lid van de Gereformeerde Gemeenten. De overige 4 zijn respectievelijk christelijk gereformeerd, gereformeerd vrijgemaakt, lid van de Gereformeerde Kerk Nederland en thuislezer.

V.l.n.r. Paul van der Wiel, Herman Douma, Jorien Beunk, Jelle Koebrugge, Wietse Lamberink, Jan Ras, Pim van Rijn, Jasper de Redelijkheid, Sander de Bruin, Evert-Jan de Jong, Arend Beens, William van Bezooijen, Liz-Anne Driece, Raymond van Rijn, Anoniem, Jaap de Haan en Lydia Ippel.

Even voorstellen

Op 20 november 2019 werd **prekconsent** verleend aan *J.A. (Jasper) de Kok*. Omdat dit nog niet eerder was gebeurd, stellen we hem hieronder alsnog kort voor:

Naam:	Jasper de Kok
Geboortedatum:	18 juni 1992
Burgerlijke staat:	Getrouwd met Leanie van Deelen
Kerkelijke thuisgemeente:	CGK Bunschoten
Hoofdvak:	Kerkgeschiedenis
(Verwachte) afstudeerdatum:	Februari 2021 (de master is reeds behaald, maar er volgt nog een op het ambt gericht traject)
Aansprekende uitspraak van een theoloog:	'Als we echt denken dat ons thuis ergens anders is en ons leven een zwerftocht is om ons huis te vinden, waarom zouden we dan niet uitzien naar onze aankomst?' (C.S. Lewis)

Geslaagden

De **bachelor** is de afgelopen periode gehaald door: *Jiska Hooglander, Aart Jongejan, Annet Jongeneel, Willem Kater, Joël van Kralingen, Rieke van de Lagemaat, Bas Meeuse, Bernd Mussche, Barbara Prins, Arjan Smit, Peder van Vugt en Henkjan Ymker.*

Op 28 augustus 2020 is het **masterexamen** met goed gevolg afgelegd door:

- *J.A. (Jasper) de Kok*. Zijn scriptie had als titel 'Een veelbelovend verbondsprediker. Een historisch en homiletisch onderzoek naar de preken van Wilhelmus à Brakel (1635-1711)'. Jasper ontving het predicaat 'cum laude'.

- *D.J. (Daan) van Vliet*. De titel van zijn scriptie was 'Aangesteld tot messiaanse koning. Een exegetisch onderzoek naar de betekenis en de functie van ὁψώ van de Zoon des mensen in het evangelie naar Johannes'. D.J. van Vliet is beroepbaar gesteld in de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Op 7 oktober 2020 zijn via het **admissie-examen** toegelaten tot de studie voor het ambt van predikant in de Christelijke Gereformeerde Kerken: *G.B. (Gerben) Glasbergen, G.H. (Rogier) van Veen en P.C. (Peder) van Vugt*. Eerder werd *L. (Leonard) van 't Wout* ook al toegelaten.

Open Monumentendag op de TUA

Onze universiteit is gevestigd in een gemeentelijk monument. Het Apeldoornse thema van Open Monumentendag 2020, gehouden op zaterdag 12 september 2020, was 'Leermomenten'. In dit kader was er een scholenroute samengesteld langs de mooiste scholen van Apeldoorn. Ook de TUA ontbrak niet in dit rijtje. Iedereen was welkom voor een bezichtiging van ons markante gebouw. Mensen konden een rondleiding krijgen en in de aula was er een muzikaal optreden van het Pistache Rietkwintet. Er was veel belangstelling en het was erg leuk voor onze studenten en medewerkers om op een heel andere manier iets te laten zien van wie we zijn en wat we doen. Op de foto het Pistache Rietkwintet, dat meerdere optredens verzorgde.

Het leven in 't Gewekte Pand

Het was 9 december 2019 alweer 115 jaar geleden dat onze theologische studentenvereniging PFSAR (spreek uit: PeFSAR), onze zeer geliefde Oude Dame, het levenslicht aanschouwde. Volgens goed gebruik vierden we op de woensdag en donderdag van die week de Dies Natalis Corporis. Aangezien dit het 23e lustrum was, werd er groots uitgepakt onder het thema Ornatum Coronis Laureis: getooid met lauwerkransen.

Op woensdag werd een heuse Israëliëse volksdans aangeleerd op de Areopagus, onze studentenzolder, waarna een externe receptie gehouden werd voor bevriende corpora.

In de avond begon de Buitengewone Plenaire Vergadering waarin Wilken Veen een lezing hield over 'Bonhoeffer en de kerk'. Op don-

derdagmiddag werd deze vergadering hervat onder het genot van een glas champagne. Na de felicitatieronde in de mensa, waarin iedereen elkaar feliciteerde met de verjaardag van de Oude Dame, klonnen wij op naar de Areopagus om op de gevoelige plaat te worden vastgelegd. Na het maken van de foto's hebben we genoten van een heerlijk driegangendiner in een restaurant in de Apeldoornse binnenstad. Tijdens het diner werden tafelredes gehouden en werd er afscheid genomen van een zestal amicae amicae. Daarna werd de Areopagus weer beklommen, waar de amicitia tot in de vroege uurtjes rijkelijk bloeide.

Al voor het 115e jaar mochten we als corps God danken voor wat Hij ons gegeven heeft. Zoals ons Carmen Corporis in de laatste regel hoopvol zingt: Te corpus ornet Deus coronis laureis: God tooie u, Corps, met lauwerkransen! In deze overtuiging, dat God met ons was in het verleden en dat Hij met ons is in het heden, mogen we uitzien naar wat voorligt. Dat is voor velen van ons hetgeen verankerd ligt in de naam van ons Corps: Per Fidem Studiumque Ad Rostra: door geloof en studie naar het spreekgestoelte.

Liz-Anne Driece, eerstejaarsstudent, zit voor het eerst op kamers

Kerkelijke stamboom

Nogal wat mensen hebben als hobby het uitzoeken van wie hun voorouders waren. Bij mijn voorouders kunnen we teruggaan tot ene Henric Willems die in 1650 in Oene geboren is. Daar vanaf gerekend hoor ik tot de negende generatie.

Interessant is het ook om je kerkelijke stamboom eens in kaart te brengen. Mijn opa, naar wie ik genoemd ben, is 'hervormd' gedoopt, getrouwd in de gereformeerde synodale kerk en begraven vanuit de CGK in Heerde. Mijn ouders waren gereformeerd, maar zijn later overgegaan naar de NGK.

Zelf ben ik in 1979 bij mijn trouwen CGK-lid geworden. Ik denk dat veel mensen binnen de CGK in hun stamboom een andere kerkelijke achtergrond tegenkomen. Ga het bij jezelf maar eens na.

Het sterke punt van de TUA is het gereformeerd-confessionele karakter. Dat vormt zo gezegd ons DNA. De TUA gaat uit van de CGK. In 1894, al twee jaar na de vorming van de CGK, besloten de toenmalige kerken gezamenlijk een eigen predikantenopleiding op te zetten. En in 1968, nu al ruim vijftig jaar geleden, is de opleiding ook

opengesteld voor jonge mensen die geen lid van de CGK zijn. Als je naar de instroom in de bachelor van de afgelopen drie jaar kijkt, dan komen er van de 56 nieuwe studenten 18 uit de CGK. Dat is 32%. De anderen hebben als kerkelijke achtergrond PKN (17), HHK (8), Ger-Gem (6), GKv (2), GKN (1) en Evangelisch (1). Opvallend is dat 3 studenten niet aangesloten zijn bij een kerkgenootschap, maar dat ze wel bewust kiezen voor een opleiding aan de TUA.

Deze kerkelijke diversiteit is mooi en laat iets zien van de veelkleurigheid van het geloof,

ook op het gereformeerde erf. Hoe verschillend we ook over bepaalde zaken denken – ook in Apeldoorn – we zijn in Christus verbonden.

Het is dan ook mooi dat de CGK-synode eind september ruimte gegeven heeft om onder voorwaarden ook iemand van buiten de CGK als hoogleraar te benoemen.

Ir. W.J.A. Hanekamp, voorzitter College van Bestuur

VAN DE BESTUURDER

C.C. den Hertog, 'Barmen-Rezeption in den Niederlanden. Jan Koopmans und sein Wirken', in: G. Harinck & H.-G. Ulrichs, *Naaste verwanten. Het gereformeerde protestantisme in Nederland en Duitsland in de twintigste eeuw/ Nahe Verwandte. Der reformierte Protestantismus in den Niederlanden und in Deutschland im 20. Jahrhundert*, Amersfoort 2020, 190-201.

In dat artikel wordt beschreven hoe dr. J. Koopmans voorafgaand aan en ook tijdens de bezetting van Nederland gepoogd heeft om de belijdenis van Barmen in Nederland op de agenda van de kerk te krijgen. Niet alleen was hij betrokken bij een vertaling van de belijdenis in het Nederlands, maar ook zette hij zich in om de Nederlandse kerk ertoe te brengen dat zij zich zou uitspreken tegen de ideologie van het Nazisme. Tijdens de bezetting werd langs illegale weg een belijdenis verspreid die – aanhakend bij de belijdenis van Barmen – het christelijk geloof verwoordde tegenover de dwalingen van nationalisme en antisemitisme in kerk en samenleving. Koopmans was van die belijdenis ('Wat wij wel en wat wij niet gelooven') de belangrijkste auteur.

A. Huijgen e.a., 'Christelijk geluk in een seculiere cultuur: Een verantwoording van de belangrijkste theologische keuzes in de Gewone Catechismus', *Theologia Reformata* 63/3 (2020), 245-262.

De vorig jaar verschenen Gewone Catechismus werd door velen met enthousiasme begroet; enkelen hadden vragen bij opzet en benadering. In dit artikel verantwoorden de au-

teurs de belangrijkste keuzes. Tegen de achtergrond van de seculiere cultuur wil de GC het christelijk geloof verwoorden op de grens van 'binnen' en 'buiten'. Het accent op de eschatologie breekt het immanente, seculiere denken op, en het thema 'geluk' neemt het hedonisme in een soort judogreep. De meest fundamentele beslissing is de plaatsing van de doop aan het begin en het avondmaal aan het eind.

A. de Muynck, 'Practical Theology and Religious Education in the Netherlands', in: Thomas Schlag & Bernd Schröder, *Praktische Theologie und Religionspädagogik. Systematische, empirische und thematische Verhältnisbestimmungen* (Leipzig: Evangelische Verlags Anstalt, 2020), 231-244. (Veröffentlichungen der Wissenschaftlichen Gesellschaft für Theologie (VWGTH)), Band 60.

In dit artikel wordt geschetst hoe de godsdienstpedagogiek in Nederland zich in deze eeuw heeft ontwikkeld. Vanuit aanvankelijk een theologisch-kerygmatische benadering is men steeds meer de leerervaringen van kinderen centraal gaan stellen. In Nederland zoeken we een middenweg tussen twee grote stromingen: de Angelsaksische, sterk cognitief-gerichte benadering en de Duitse ervaringsgerichte benadering. De bundel waarin dit artikel verschijnt, laat zien dat in het Duitse taalgebied veel meer dan in Nederland de godsdienstpedagogiek een deeldiscipline is van de Praktische Theologie.

H.G.L. Peels, 'Divine Tears Over Divine Violence? God's Lament in the Oracle against Moab in Jeremiah 48', in: Jacques van Ruiten & Koert

van Bekkum (eds), *Violence in the Hebrew Bible between Text and Reception* (Oudtestamentische Studiën 79) (Leiden/Boston: Brill, 2020), 295-314.

Dit artikel is een bewerking van een lezing, gehouden tijdens een internationale trio-conferentie van oudtestamentici te Groningen in 2018, over het thema 'Geweld in de Hebreeuwse Bijbel, tussen tekst en receptie'. Onderzocht wordt hoe in de profetie van Jeremia 48, die een schrikwekkend oordeel over Moab bevat, tegelijk de compassie van God voor dit volk een plek krijgt. Enerzijds brengt God het gericht over Moab, anderzijds is sprake van Zijn wenen hierover. Het samengaan van deze twee is tekenend voor de bewogen en spanningsvolle verkondiging aangaande God in het boek Jeremia.

A. Versluis, "'Knock the Little Bastards' Brains Out": Reception History and Theological Interpretation of Psalm 137:9', in: Jacques van Ruiten & Koert van Bekkum (eds.), *Violence in the Hebrew Bible: Between Text and Reception*, Old Testament Studies 79 (Leiden/Boston: Brill, 2020), 373-396

Het slot van Psalm 137 spreekt degenen zalig die Babylons kinderen grijpen en tegen de rots verpletteren zal. Voor hedendaagse lezers roept deze tekst weerzin en vervreemding op. Dit artikel beschrijft eerst hoe in de geschiedenis van de uitleg is omgegaan met het geweld in deze tekst. Daarna geeft dr. Versluis een eigen theologische interpretatie. Dat kinderen worden genoemd, onderstreept de boodschap van de totale vernietiging van Babylons toekomst. De tekst is huiveringwekkend, maar het is geen verheerlijking van geweld, maar de roep van slachtoffers tot God om recht.

D.J. Steensma, 'Hersendood en de Nederlandse wet op orgaandonatie', in: *Radix. Tijdschrift over geloof, wetenschap en samenleving* 46 (2) 2020, 84-95.

De Nederlandse wet noemt een patiënt die hersendood is verklaard een stoffelijk overschot. Internationaal gezien is over deze neurologische doodsdetectie discussie. De overheid kan niet om deze discussie heen. Iedere burger moet weten waarover de discussie over hersendood vandaag de dag gaat, juist ook omdat de overheid orgaandonatie sterk stimuleert. Dit artikel is geen betoog voor of tegen orgaandonatie na de diagnose hersendood, maar wil bijdragen aan bezinning op het maken van een weloverwogen keuze ten aanzien van donorregistratie. Wat dood-zijn is, is niet alleen een kwestie van objectief waarneembare gegevens, maar ook een kwestie van definiëring.

M.A. van Willigen, *Aanbidden met Ambrosius in de Vroege Kerk* (Plaats: Royal Jongbloed, 2020). 648 p., ISBN 9789088972478, € 17,99.

Meer dan 250 hymnen en lofprijzingen uit het Nieuwe Testament en de Vroege Kerk, tot Beda Venerabilis (achtste eeuw). Inspirende teksten waarin het gebedsleven van belijdende christenen centraal staat. Bidden en Bijbellezen gaan in deze uitgave hand in hand. Geschikt voor persoonlijke bezinning; om de dag mee te beginnen en te eindigen.

Oud-student Pieter Dirk Dekker is lobbyist bij Red een Kind: 'Al het werk begint bij Gods Woord'

Het is half 12. Na een ochtend digitaal vergaderen, terwijl ik met een schuin oog het debat in de Tweede Kamer volgde, klap ik mijn laptop dicht. Met een vlugge lunch achter de kiezen spring ik op mijn fiets en haast ik mij naar het station – óp naar Den Haag!

Zo behaaglijk traag als de studie tussen de Griekse manuscripten en commentaren was, zo verfrissend snel kan het leven als lobbyist zijn. Als zogenaamde *Lobby & Advocacy Officer* van stichting Red een Kind werk ik achter de schermen van het politieke toneel om ervoor te zorgen dat Red een Kind zo goed mogelijk in staat wordt gesteld om haar grote doel te behalen: het duurzaam helpen van de meest kwetsbare kinderen in nood. En dat is enorm afwisselend werk.

Afhankelijkheid

In de trein naar het politieke hart van Nederland kijk ik nog even mijn agenda door. Om 1 uur een gesprek op het Binnenhof bij een van de Tweede Kamerfracties. Zou het lukken om hen ervan te overtuigen dat het beleid van het ministerie van Buitenlandse Zaken zich meer moet toespitsen op de ontwikkeling van kwetsbare kinderen? Om half 3 een overleg met

collega's van een andere christelijke organisatie, een fijne manier om elkaar op de hoogte te houden van de laatste ontwikkelingen in de politiek en in de sector. En om half 5 nog een gesprek onder het genot van een borrel met medewerkers van een van de ambassades die in de Hofstad gevestigd zijn, in de hoop dat zich kansen voordoen op vruchtbare samenwerking.

Hoe anders het misschien ook klinkt, in zekere zin ligt 'Den Haag' helemaal niet zo ver bij 'Apeldoorn' vandaan. Als er iets is wat ik onthouden heb van mijn studiejaren aan de TUA, dan is het wel dat al het werk begint met Gods Woord. Met Bijbellezen in afhankelijkheid. En juist daarin trof het mij telkens weer hoe Gods verkiezende liefde zich uitstrekt naar mensen in nood, naar verdrukten, weduwen en wezen. Als lobbyist voor Red een kind hoop ik een klein schakeltje te zijn in die grote goddelijke red-

dingsmissie. Waar mijn collega's in bijvoorbeeld Kenia of Zuid-Soedan dat zijn in hun directe samenwerking met kwetsbare lokale gemeenschappen, probeer ik iets bij te dragen door aan te sturen op de juiste politieke randvoorwaarden voor dat werk.

Apeldoornse bagage

Gelukkig is de veelgemaakte treinreis naar Den Haag van korte duur, want sinds Janneke, mijn vrouw, geroepen werd om als predikant te werken in Schiedam (in de Nederlands Gereformeerde Kerken, red.), wonen wij midden in de Randstad.

Mijn huwelijk met Janneke is trouwens niet het enige wat ik heb overgehouden aan mijn studiejaren aan de TUA. Als lobbyist merk ik dat ik een aantal Apeldoornse zaken in mijn bagage meeneem die geregeld goed van pas komen. Denk aan gedegen kennis van de christelijke kaart van Nederland – handig in de wereld van christelijke

NGO's. Van andere orde, maar niet minder gevoed door mijn studie aan de TUA, is een zeker nuchter mensbeeld: oog voor menselijk tekort zonder (hopelijk) aan mildheid in te boeten. Zonder zo'n gereformeerd mensbeeld, doordrongen van afhankelijkheid van God, zou ik in Den Haag waarschijnlijk hopeloos vastlopen in de politieke modder.

Last but not least is het als lobbyist absoluut noodzakelijk om koffieafspraken, lunches en borrels te benutten als kansen voor een goed gesprek. Gelukkig heeft studentenvereniging PFSAR mij dit met de papelepel ingegoten.

Betekent dit dat ik nu uit de theologie en in de politiek ben? Niet helemaal. Nog altijd heb ik de ambitie om promotieonderzoek te doen; daarom ben ik na mijn bachelor elders een onderzoeksmaster gaan doen. Want Gods verkiezende liefde voor armen en onderdrukten is en blijft het onderzoeken waard.

Paspoort

Naam:	Pieter Dirk Dekker
Woonplaats:	Schiedam
Geboortedatum:	7 december 1995
Burgerlijke staat:	getrouwd met Janneke de Groot
Studietijd aan de TUA:	2014-2016
Afstudeerscriptie:	Verbannen om dichtbij te zijn. Een cultische doordenking van Satisfactio Vicaria vanuit Leviticus 16
Beroep:	Lobby & Advocacy Officer van Red een Kind

Foto door Wouter Muskee